

Prognoses langdurige zorg Almere

Zelfstandig wonende Almeerders met wlz, 2020-2030

Gemeente Almere

Prognoses langdurige zorg in Almere

Mathijs Tuynman
Telefoon 14036
E-mail mvtuynman@almere.nl

Zelfstandig wonende Almeerders met Wlz, 2020-2030

200
1300 AE Almere
14 036

COLOFON

Gemeente Almere

Onderzoek en rapportage

Gemeente Almere/BVLS/Onderzoek&Statistiek
Mathijs Tuynman, Klaske Grimmerink

Opdrachtgever:

Gemeente Almere/Zorg en Welzijn
Hans Feddema

November 2020

Contactgegevens

Gemeente Almere
Postbus 200
1300 AE Almere
Tel: 14 036

onderzoek&statistiek@almere.nl www.osalmere.nl

Datum

6 november 2020

Kenmerk

P2020-042

Auteur

M. Tuynman, K. Grimmerink

Versie

0.1

Pagina

1/9

 @OSAlmere1

Inhoud

Samenvatting.....	3
1. Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding en probleemstelling.....	4
1.2 Aanpak.....	4
1.3 Opmerkingen vooraf.....	5
2. Trends.....	6
2.1 Leeftijdsopbouw.....	6
2.2 Woonsituatie.....	6
3. Prognoses.....	8
3.1 Totaal aantal volwassen Wlz-clënten exclusief instroom uit beschermd wonen.....	8
3.2 Aantallen zelfstandig wonende Wlz-clënten in huur- en koopwoningen.....	8

Titel
Prognoses wonen voor Almeeders

Datum
6 november 2020

Kenmerk
P2020-042

Versie
0.1

Pagina
2/9

Samenvatting

De prognoses in dit rapport schetsen de ontwikkeling van het aantal zelfstandig wonende cliënten met zorg op grond van de Wet langdurige zorg (Wlz) en de eigendomssituatie van hun woning de komende tien jaar uitgaande van drie aannames:

1. De toegang tot de Wet langdurige zorg verandert niet wezenlijk.
2. Trends uit het verleden zetten zich voort gedurende de hele tijdshorizon van de prognose, tot 2030.
3. Alleen volwassen Wlz-clieënten zijn relevant voor prognoses van zelfstandig wonende Wlz-clieënten.

We betogen dat de *eerste* aanname weliswaar onjuist is, maar dat dit voor de prognoses niet van belang is. Een deel van de cliënten die nu beschermd wonen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning gaat namelijk instromen in de Wlz. Voor de prognoses maakt dit weinig uit omdat het gaat om zelfstandig wonende Wlz-clieënten en we verwachten dat deze specifieke groep in instellingen blijft wonen. De *tweede* aanname is discutabel, maar er kunnen verschillende scenario's worden doorgerekend. Wat de *derde* aanname betreft, lijkt het veilig om te veronderstellen dat minderjarige Wlz-clieënten bij hun ouders of in een instelling wonen.

Uitgaande van deze aannames zien we in 2030 een verdubbeling van het aantal volwassen Wlz-clieënten, van ruim 1.800 in 2019 naar bijna 3.600 in 2030. Wanneer de instroom uit het beschermd wonen meegeteld zou worden, zou hun aantal nog sneller toenemen.

In het hier berekende scenario neemt het aantal zelfstandig wonende Wlz-clieënten toe van bijna 700 naar ruim 2.300 in 2030. Van hen wonen er dan 1.400 in een huurwoning en ruim 900 in een koopwoning.

Titel
Prognoses wonen voor Almeeders

Datum
6 november 2020

Kenmerk
P2020-042

Versie
0.1

Pagina
3/9

1. Inleiding

Hoeveel Almeerders gaan de komende jaren gebruik maken van de Wet langdurige zorg (Wlz) en hoeveel van hen gaan zelfstandig wonen in koopwoningen of in huurwoningen? De prognoses in dit rapport schetsen een beeld van zelfstandig wonende Wlz-cliënten en de eigendomssituatie van hun woning de komende tien jaar uitgaande van drie aannames:

1. De toegang tot de Wet langdurige zorg verandert niet wezenlijk.
2. Trends uit het verleden zetten zich voort gedurende de hele tijdshorizon van de prognose, tot 2030.
3. Alleen volwassen Wlz-cliënten zijn relevant voor prognoses van zelfstandig wonende Wlz-cliënten. We nemen aan dat minderjarige Wlz-cliënten bij hun ouders of in een instelling wonen.

De eerste aanname is onjuist, maar dit heeft geen gevolgen voor de prognose van zelfstandig wonende Wlz-cliënten. In de nabije toekomst gaan mensen die beschermd wonen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) over naar de Wlz. Aangenomen wordt dat deze mensen in hun instelling blijven wonen en dus niet zelfstandig gaan wonen in een koop- of huurwoning.

1.1 Aanleiding en probleemstelling

In het Beleidskader Sociaal Domein 2019–2022, *Anticiperen op wat nodig is* heeft de gemeente zich de opgave gesteld dat Almeerders ‘zo thuis mogelijk’ kunnen wonen en opgroeien. In dat kader is het programma Ambulantisering / Wonen met zorg in de wijk in het leven geroepen. Dit programma heeft verschillende projecten en trajecten in gang gezet.

O&S heeft voor dit programma al drie projecten afgerond:

- een schatting van de woningbehoefte van mensen die kunnen uitstromen uit woonvoorzieningen (Meta analyse wonen met zorg in de wijk 2018) en
- prognoses van deze woonbehoeften (Prognose woonbehoefte doelgroepen P2019–017).
- beschrijving woonbehoefte van Almeerders met Wlz (Woonbehoefte Wlz P2019–059)

De beschrijving van de woonbehoefte van Almeerders met zorg op grond van de Wet langdurige zorg leverde inzicht in hun zorgbehoefte en woonsituatie en recente trends. Er is echter ook behoefte aan prognoses van het aantal Almeerse zelfstandig wonende Wlz-cliënten in koop- of huurwoningen. Deze gegevens kunnen gebruikt worden voor de woningbouwprogrammering.

1.2 Aanpak

De basis voor het maken van prognoses vormen de opbrengsten van de beschrijving van woonbehoefte van Almeerders met Wlz. Deze werden verkregen door gegevens van het CAK op persoonsniveau te koppelen aan Almeerse gegevens over bevolkings- en woningkenmerken. Dit doen we in 4 stappen:

1. Trendanalyse Almeerse Wlz-cliënten

In §2.1 beschrijven we trends in de leeftijd van Wlz-cliënten als percentages van de desbetreffende leeftijdsgroepen in Almere.

2. Prognose totale groep Wlz-cliënten in Almere

We prognostiseren het totaal aantal volwassen Wlz-cliënten exclusief instroom uit het beschermd wonen. Als basis voor deze prognose hanteren we de trendanalyse uit stap 1 en de bevolkingsprognose van O&S. Deze prognose komt aan bod in §3.1.

3. Trendanalyse woonsituatie

In §2.2 beschrijven we de trend van de voor de prognose relevante woonsituatie van Almeerse Wlz-cliënten. In dit geval zijn dat *zelfstandig wonenden in een huurwoning* en *zelfstandig wonenden in een koopwoning*.

4. Prognose woonsituatie Wlz-cliënten

De prognose van de totale groep Wlz-cliënten (stap 2) in combinatie met de trends van zelfstandig wonende Wlz-cliënten in huurwoningen en in koopwoningen (stap 3) levert een prognose op van zelfstandig wonende Wlz-cliënten in huur- en in koopwoningen. De uitkomsten vindt u in §3.2.

1.3 Opmerkingen vooraf

Als belangrijkste waarschuwing vooraf geldt dat de prognoses berusten op de drie aannames die in de eerste alinea werden genoemd. De hier geprognosticeerde aantallen zijn 'beleidsarm', terwijl een aantal wijzigingen in de toegang tot de Wlz in het verschiet liggen. Ten eerste gaat een deel van de cliënten die op dit moment beschermd wonen op grond van de Wmo over naar de Wlz. We gaan ervan uit dat zij in instellingen blijven wonen. Het zou echter kunnen dat een deel van hen in de toekomst toch op zoek gaan naar een zelfstandige woning. Ten tweede is het niet onmogelijk dat de economische crisis als gevolg van de coronapandemie zijn weerslag gaat hebben in een beperking van de toegang tot Wlz.

De tweede aanname is dat trends uit het verleden zich voortzetten gedurende de hele tijdshorizon van de prognose. Op basis daarvan groeit het aantal jongere Wlz-cliënten bijvoorbeeld aanzienlijk, en gaan er steeds meer cliënten zelfstandig wonen. Er zijn twee redenen waarom deze aanname discutabel is. Ten eerste zijn de tijdreeksen waarop deze trends berusten maar kort: 5 jaar. Voorspellingen op basis van weinig waarnemingen zijn weinig robuust. Ten tweede kan er misschien wel een 'plafond' of een 'bodem' zitten aan trends, bijvoorbeeld doordat een deel niet zelfstandig kán wonen of doordat beleidsingrepen een halt toeroepen aan de groei. Om die reden gaan we niet verder dan 10 jaar vooruit.

De derde aanname betreft de minderjarige Wlz-cliënten. Het lijkt veilig om te veronderstellen dat zij bij hun ouders of in instellingen wonen. Op het totaal aantal Wlz-cliënten scheelt het zo'n 400 personen op 1 januari 2019.

Tot slot zeggen gegevens en trends uit het verleden iets over de woonsituatie, niet over de woonbehoefte. Onbekend is of het grote aandeel zelfstandig wonende Wlz-cliënten in Almere het gevolg is van een bewuste positieve keuze en goede zorg aan huis, of een noodgedwongen oplossing voor een tekort aan plekken in instellingen. Ook gaan we ervan uit dat zelfstandig wonende Wlz-cliënten niet speciaal gaan verhuizen om de zorg te kunnen ontvangen.

Het is in dit verband van belang om zich te realiseren dat de aantallen iets zeggen over de aantallen huur- en koopwoningen die deze doelgroep gebruikt, maar niet over de bouwopgave die nodig is om dit te realiseren. De doelgroep woont immers al in een woning. De gegevens zijn vooral van belang omdat ze meer dan gemiddeld in huurwoningen en meergezinswoningen wonen en misschien voorzieningen in de buurt en woningaanpassingen nodig hebben. Ook zullen ze gebruik maken van intensieve mantelzorg en van vervoersvoorzieningen.

2. Trends

2.1 Leeftijdopbouw

Op 1 januari is de helft van de volwassen Wlz-cliënten jonger dan 64 jaar en is een kwart 85 jaar of ouder (figuur 2.1).

Per 1.000 Almeerders van de desbetreffende leeftijdscategorie valt op dat maar weinig 18–64-jarigen en 65–74-jarigen langdurige zorg krijgen. Hun aandelen stegen de afgelopen jaren echter wel (figuur 2.2). Omdat er veel Almeerders in deze leeftijdscategorieën zijn en hun aantallen de komende jaren

bovendien toenemen, zorgen zij de komende jaren voor een groei van het totaal aantal Wlz-cliënten in Almere. De trends van stijgende aandelen 18–64-jarigen en 65–74-jarigen die gebruik maken langdurige zorg zetten we in de prognoses door.

Ruim twee op de tien 85-plussers krijgen langdurige zorg, maar hun aandeel bleef de afgelopen jaren min of meer stabiel. In 2018 nam hun aandeel snel toe. Omdat zij maar een klein deel van de Almeerse bevolking uitmaken en omdat de gegevens geen duidelijke trend tonen, zijn de aandelen 75-plussers die gebruik maken van langdurige zorg in de prognoses constant gehouden op het 5-jarig gemiddelde.

Figuur 2.2 aantallen Wlz-cliënten per 1.000 Almeerders per leeftijdsgroep en totaal Almere, 1 januari 2015-1 januari 2019.

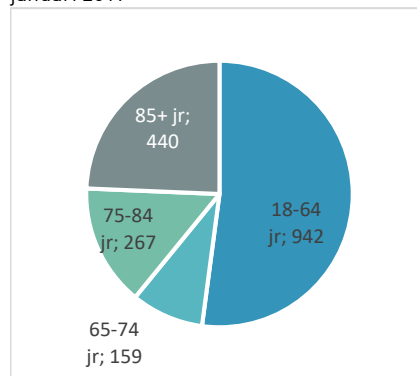
	2015	2016	2017	2018	2019
18-64 jr	4,9	5,1	6,1	6,3	6,9
65-74 jr	6,6	7,6	9,0	9,4	10,1
75-84 jr	47,0	39,1	42,9	48,1	46,3
85+ jr	204,2	189,6	201,2	204,4	221,2
Totaal	8,9	8,8	10,0	10,6	11,3

2.2 Woonsituatie

In de beschrijving van woon- en zorgbehoefte van Almeerse Wlz-cliënten (Tuyman en Grimmerink, 2020) beschreven we de woonsituatie van Wlz-cliënten op drie manieren: een lokale schatting op basis van landelijke gegevens, aantallen op basis van de leveringsvorm van de Wlz, en aantallen op basis van institutionele huishoudens.¹ Voor deze prognoses gaan we uit van die laatste definitie: Wlz-cliënten wonen in een instelling wanneer ze een ‘institutioneel huishouden’ vormen. Personen in een institutioneel huishouden wonen samen met meerdere personen op een institutioneel adres. Andere Wlz-cliënten beschouwen we als zelfstandig wonend.

Deze definitie is het meest passend omdat deze gebaseerd is op de functie van het woonadres en de huishoudenssamenstelling, terwijl de leveringsvorm veel aan de interpretatie overlaat. Zo zijn er mengvormen waarbij de woonsituatie niet voor zich spreekt. Zulk soort mengvormen zijn bijvoorbeeld een combinatie van zorg in natura en een persoonsgebonden budget, en zorg betaald vanuit een persoonsgebonden budget kan zowel thuis als in een instelling gebruikt worden.

Figuur 2.1 aantallen volwassen Wlz-cliënten Almere naar leeftijdsgroep op 1 januari 2019

¹ Tuyman, M. en K. Grimmerink (2020). *Wonen voor Almeerders met Wlz. Beschrijving Almeerders met zorg op grond van Wet langdurige zorg*. Gemeente Almere.

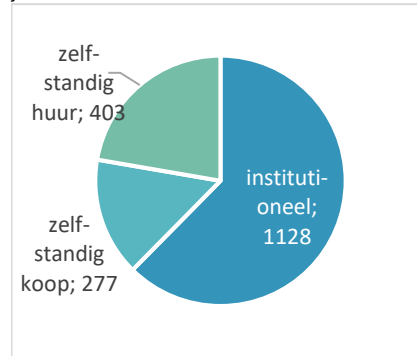
Van de volwassen Wlz-clïënten in Almere vormt 62% een institutioneel huishouden, woont 23% zelfstandig in een huurwoning, en 15% zelfstandig in een koopwoning (figuur 2.3).

In onze eerdere beschrijving (Tuynman en Grimmerink, 2020) lieten alle drie de definities dezelfde trend zien: Almeerse Wlz-clïënten wonen steeds vaker thuis (zie ook figuur 2.4). Deze trend zetten we in de prognoses door, ook omdat in andere velden in de zorg, zoals in de geestelijke gezondheidszorg en in de jeugdzorg wordt ingezet op extramuralisering.

Technologische ontwikkelingen in bijvoorbeeld domotica en digitalisering ondersteunen deze trend.

Onder de zelfstandig wonende Wlz-clïënten is geen duidelijke trend waarneembaar in de zin van een verschuiving richting meer koop- dan wel meer huurwoningen. In de prognoses gaan we uit van het 5-jarig gemiddelde van de verdeling van koop- en huurwoningen onder de zelfstandig wonende Wlz-clïënten, namelijk 40% koop en 60% huurwoningen.

Figuur 2.3 aantallen volwassen Wlz-clïënten Almere naar woonsituatie op 1 januari 2019

Figuur 2.4 Wlz-clïënten naar woonsituatie in Almere, 1 januari 2015-1 januari 2019.^a

	2015	2016	2017	2018	2019
Institutioneel huishouden	70%	72%	64%	62%	62%
Zelfstandig, koopwoning	13%	11%	14%	14%	15%
Zelfstandig, huurwoning	17%	17%	22%	23%	23%

^a op 1 januari 2015 en 2016 was van kleine aantallen zelfstandig wonende Wlz-clïënten de woonsituatie niet bekend. Zij zijn naar rato verdeeld onder de koop- en huurwoningen.

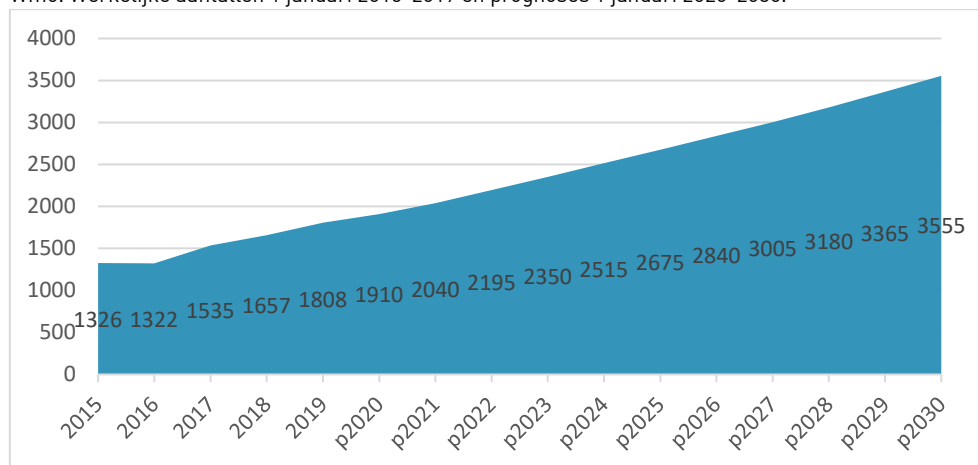
3. Prognoses

3.1 Totaal aantal volwassen Wlz-cliënten exclusief instroom uit beschermd wonen

Tot 2030 zal het aantal volwassen Wlz-cliënten in Almere naar verwachting verdubbelen (figuur 3.1). Deze toename komt doordat 18–74 jarigen meer gebruik gaan maken van langdurige zorg en doordat de komende tien jaar het aantal 60–79 jarigen in Almere snel toeneemt.

Bij deze cijfers is geen rekening gehouden met de zogenoemde ‘uitname’ uit het beschermd wonen op grond van de Wmo. Als we de ‘ingroei’ in de Wlz van mensen die beschermd wonen op grond van de Wmo wel zouden betrekken in de prognose, zou het totaal aantal Wlz-cliënten nog sneller toenemen. Zoals gezegd is hun aantal niet van belang voor deze prognoses, omdat we ervan uitgaan dat zij niet zelfstandig gaan wonen.

Figuur 3.1 prognose totaal aantal Wlz-cliënten (18 jr en ouder) in Almere exclusief instroom uit BW Wmo. Werkelijke aantallen 1 januari 2015-2019 en prognoses 1 januari 2020-2030.

3.2 Aantallen zelfstandig wonende Wlz-cliënten in huur- en koopwoningen

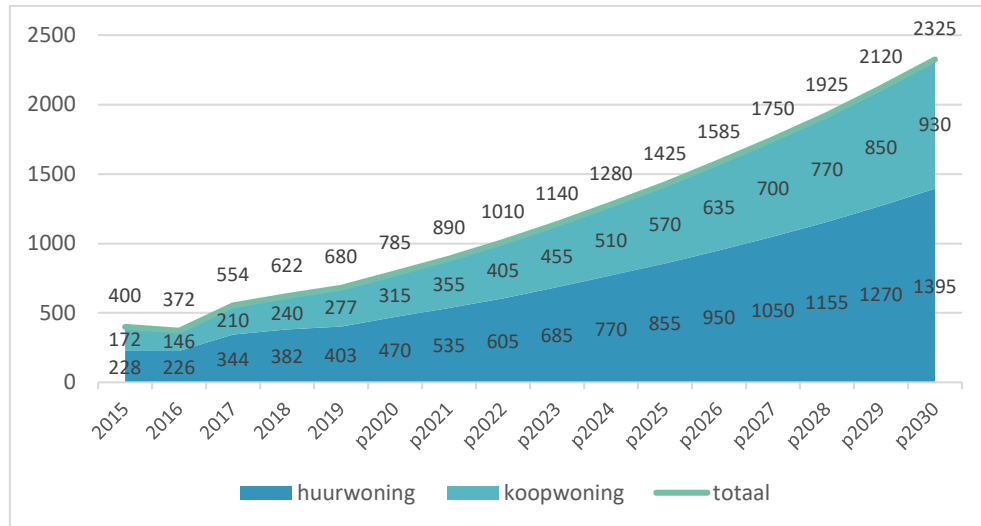
Wanneer we deze toenemende aantallen combineren met een toenemend aandeel dat zelfstandig gaat wonen, levert dat een verwachting op van een meer dan verdrievoudiging van het aantal zelfstandig wonende Wlz-cliënten in Almere. Hun aantal neemt in dit scenario toe van 680 op 1 januari 2019 naar 2.325 op 1 januari 2030 (figuur 3.2). Deze prognose gaat ervan uit dat het aandeel Wlz-cliënten dat zelfstandig woont elk jaar met ongeveer 2 procentpunten toeneemt. Zo stijgt het percentage Wlz-cliënten dat zelfstandig woont van 48% in 2019 naar 65% in 2030.

Het is goed mogelijk dat er een ‘bovengrens’ zit aan het aandeel Wlz-cliënten dat zorg thuis kan ontvangen en dat deze grens al veel sneller in zicht is dan in 2030. Zelfstandig wonende Wlz-cliënten hebben veel intensieve mantelzorg nodig. Uit verschillende onderzoeken (De Jong en Kooiker, 2018) blijkt dat er in Almere veel ‘mantelzorgpotentieel’ is.² Het is echter de vraag of dit potentieel geheel angesproken kan worden. In de prognoses kunnen scenario’s met langzamere extramuralisering van de Wlz eenvoudig doorgerekend worden en die zullen dan ook leiden tot kleinere aantallen zelfstandig wonenden en grotere aantallen instellingsbewoners.

² Jong, A. de, en S. Kooiker (2018). *Regionale ontwikkelingen in het aantal potentiële helpers van oudere ouderen, 1975–2040*. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving en Sociaal en Cultureel Planbureau.

Van de zelfstandig wonende Wlz-clïenten woont, zoals gezegd, 60% in een huurwoning en 40% in een koopwoning. Het aantal zelfstandig wonende Wlz-clïenten in een huurwoning stijgt in dit scenario naar verwachting van 400 naar bijna 1.400, en het aantal Wlz-clïenten in een koopwoning neemt naar verwachting toe van 280 naar 930.

Figuur 3.2 prognose aantal Wlz-clïenten (18 jr en ouder) in Almere dat zelfstandig woont in een huurwoning of in een koopwoning. Werkelijke aantallen 1 januari 2015-2019 en prognoses 1 januari 2020-2030.

Gemeente Almere
Afdeling BVLS / Onderzoek & Statistiek
Postbus 2500
1300 AE Almere

Telefoon: 14 036
E-mail: info@almere.nl
Website: www.almere.nl

november 2020

Projectnummer: P2020-042

Gemeente Almere

